

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
lesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

XVIII. Indignè sumere Eucharistiam omnes illos, qui accedunt cum
conscientia peccati mortalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

CAPVT XVIII.

Indignè sumere Eucharistiam omnes illos, qui accedunt cum conscientia peccati mortalis.

SSE autem verissimam Ecclesiæ Catholicæ sententiam, probatur PRIMO ex cap. 6. Ioan. Nam in eo capite etiam si negent aduersarij, tractari de Sacramento Eucharistiæ, quod ad symbola attinet, tamen concedunt agi de spiritali manducatione, & etiam de fructu, seu effectu Eucharistiæ. Dicunt enim in eo capite tractari in genere de manducatione corporis Domini, quæ & in Sacramento, & extra Sacramentum fieri potest: sed postea Matth. 26. Dominum addidisse symbola. In hoc igitur capite nusquam docetur, Eucharistiam institutam esse ad peccata remittenda, sed tantum ad vitam spiritualem conseruandam, & augendam, vt patet ex cap. 6. Ioan. vbi nusquam dicitur; Qui manducat hunc panem, resurget à peccatis, vel viuere incipiet, sed dicitur: *Non esuriet, non morietur, & uiuet in æternum, in me manet, & ego in eo, & similia.* Quare aduersarij si verum fateri velint, id quod docent, non idem docent, quia in verbo Dei habeatur, sed quia necessariò sequitur ex doctrina Lutheri.

SECUNDO probatur ex illis verbis eiusdem capituli: *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus.* Ex quo loco discimus propriam rationem huius Sacramenti esse, vt sit cibus spiritalis. Quod etiam aperte clamat tum externa species panis, & vini; tum actio per quam nobis applicatur, quæ est manducatio, & potatio. At absurdissimum est cibus, & potum dare mortuis, cum inde non magis nutriri possint, quam si lapides essent.

Quare ineptè argumentatur Calvinus lib. 4. Institut. cap. 17. §. 42. vbi probat Eucharistiam nullum adferre emolumentum sanis, & iustis; quia est cibus quidam, & sine cibo homines tabescunt, & deficiunt. Nam quod sine cibo homines tabescant, non id efficit, vt cibus non debeat dari nisi ægrotis, sed vt debeat dari sanis, ne ægrotent: sanis enim periculum imminet ægrotandi, & tabescendi; alioqui homines corporaliter sani, non deberent corporaliter manducare. Denique etiam si cibus non daretur nisi ægrotis, tamen nunquam pro-

babit Calvinus, debere dari mortuis: non igitur dari debent illis, qui sciuntur mortui esse Deo.

TERTIO probatur ex figuris, & similitudinibus diuine Scripturæ. Nam **IN PRIMIS** agnus Paschalis, qui erat figura euidentiſſima Sacramenti huius, non poterat edi, niſi ab hominibus purificatis, & mundis: & potius permittebat Deus, ut aliqui differrent in alterum menſem manducationem agni Paschalis, quàm ut non purificati manducarent, Numer. 9. & 2. Paralip. 30. **DEINDE** panes propoſitionis, qui etiam erant figura Eucharistiæ, non niſi à mundis edi poterant, ut patet 1. Reg. 21. **DE NI QUÆ** quicumque aliqua immunditia polluta edebat de carne ſacrificiorum, peribat anima eius de populo ſuo, Leuit. 22.

DEINDE in Teſtamento nouo Ioan. 13. Dominus lauat pedes diſcipulorum, antequam eis Sacramentum edendum porrigat, & Matth. 22. ſeueriſſimè punitur, qui ad conuiuium Regium ſine veſte nuptiali intrare præſumpſit. **DE NI QUÆ** Luc. 15. Filius prodigus, prius patri reconciliatur, & veſtimentis, & annulo ornatur, & tum demùm ad vitulum ſaginatam edendum admittitur.

QUARTO probatur ex cap. 10. prioris ad Cor. vbi dicitur *Vnus panis, & vnus corpus ſumus, qui de vno pane participamus.* Hinc enim intelligimus hoc Sacramentum non prodeſſe niſi membris vnitis cum capite & aliis membris, & de eodem ſpiritu viuentibus, ut declarat Auguſtinus tractat. 26. in Ioan & hoc idem teſtatur externum ſymbolum panis & vini, quæ ſunt ex multis granis, vel vuis in vnam rem coëuntibus. At qui ſunt in peccato mortali, ij nõ ſunt membra viuæ Chriſti, & Eccleſiæ, neq; viuunt de ſpiritu Chriſti; ergo nihil eis Sacramentum prodeſt; immò nocet potius, quia mentiuntur eo ſigno, ſe eſſe id, quod non ſunt.

QUINTO probatur ex verbis S. Pauli 1. Corinth. 11. *Probet ſeipſum homo, & ſic de pane illo edat. Qui enim manducat, & bibit indignè, iudicium ſibi manducat, & bibit.* Hunc locum aduerſarij mirè deprauant; omnia enim referunt ad probationem, nunquid fidem habeamus.

Petrus Martyr in comment. illius loci, facit tres gradus indignè accedentium. **PRIMUM** eorum, qui planè ſunt & heretici & nihil credunt. **SECUNDVM** eorum, qui habent fidem hiſtoricam, ſed nihil curant de pœnitentia, & propoſito emendandæ

dandæ vitæ: atque hos omnes, quia carent vera fide iustificante, in iudicium æternæ mortis sumere Sacramentum. TERTIUM eorum, qui sunt ornati vera fide, & tamen remissiùs, & negligentius viuunt, & hos dicit vtiliter accipere, non in iudicium, & damnationem æternâ, sed tantùm in iudicium temporalis castigationis, de quibus idem Apostolus dicit: *Dum iudicamur autem à Domino corripiamur, Et non cum hoc mundo damnemur.* Pari ratione Kemnitius, & alij, omnia exponunt de fide, seu fiducia erga promissiones.

SED longè aberrant à scopo B. Pauli. Siquidem Apostolus non reprehendit Corinthios, quòd nihil crederent, aut quòd tantùm historicam fidem haberent, aut quòd non satis fiderent promissis Dei, aut denique quòd non haberent propositum vitæ mutandæ: nihil enim horum in toto illo capite inueniri poterit. Sed reprehendit Corinthios, quòd quidam ex eis ditiores adferrent in Ecclesiam sumptuosam cœnâ, quam sumerent post Communionem mysteriorum, & eam seorsim ab aliis, maximè pauperibus, absumerent: in quo multis modis peccabant. Nam & Christi corpus iniuria afficiebant, dum cum illo miscerent alios cibos, vt notat Augustinus epist. 118. cap. 3. & proximum offendebant, & Ecclesiam ipsam scandalizabant, dum ipsi lautè conuiuarentur, pauperibus videntibus, & esurientibus: & denique peccabant intemperantiæ & crapulæ vitio. Id patet ex verbis Apostoli, qui hæc sola vitia reprehendit: *Alius, inquit, esurit, alius ebrius est, & Nunquid domos non habetis ad manducandum, & bibendum? aut Ecclesiam Dei contemnitis, & confunditis eos, qui non habent?* Et in fine concludit: *Itaque fratres mei, cum conuenitis, inuicem expectate, si quis esurit, domi manducet, Et non in iudicium decedat.* Cum ergo B. Paulus solùm peccata quædam circa mores reprehenderit in Corinthiis; cum addit: *Probet seipsum homo, & sic de pane illo edat:* nihil aliud monere censendus est, nisi vt quisque videat, an habeat conscientiam eiusmodi, vel aliorum peccatorum: qui enim cum conscientia peccati accedit, iudicium sibi manducat, & bibit.

DEINDE probatur hoc idem ex traditione, & consensu Patrum. Ac primùm in Græcis Liturgiis clamat Diaconus: *Sancta sanctis;* quibus verbis non arcentur soli Catechumeni, vt perperam exponit Kemnitius in 2. p. Examini, pag. 506. scilicet. 13. cap. 7. sed omnes peccatores, vt rectè exponit Chryso-

stomus homil. 61. ad populum Antiochenum. IUSTINVS in Apologia 2. prope finem: Porro, inquit, alimentum hoc, quod nos appellatur Eucharistia, quod nulli alij participare licitum est, quam veram esse doctrinam nostram credenti, & lamari propter remissionem peccatorum, & regenerationem abluc, & ita sicut Christus tradidit, sicuti. CYPRIANVS lib. 3. epist. 14. reprehendens quosdam, qui admittebant ad Eucharistiam peccatores nondum absolutos: Nondum, inquit, penitentia acta, nondum exomologesi, nondum manu eis ab Episcopo, & clero imposta, Eucharistia illis datur, cum scriptum sit: Qui ederit panem, aut biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis, & sanguinis Domini. Similia habet in epist. 15. & 16. & in toto lib. de lapsis, ubi & verbis, & exemplis ostendit, quam perniciosum sit ad Eucharistiam accedere cum conscientia peccati lethalis. BASILIVS ex professo de hac re agit lib. 2. de Baptismo, cap. 3. cuius capituli titulus est: *An tutum sit, si quis non repurgatus ab omni inquinamento carnis, & spiritus, edat corpus Domini.* AMBROSIVS lib. 6. in Lucam, cap. 37. exponens cap. 9. Vbiq; inquit, mysterij ordo seruatur, sicut primè remissionem peccatorum vulneribus medicina tribuatur: postea alimenta mensa cœlestis exuberet. Et lib. 7. cap. 66. in comment. cap. 15. Luc. exponens parabolam de filio prodigo, affirmat non debere vllum ad Eucharistiam accedere, nisi signaculum iustitiæ custodierit, vel receperit. Deinde etiam factò idem probauit, cum Theodosium Imperatorem non admittit post eadem quandam factam Thessalonica, ad Communionem, nisi publica pœnitentia peracta, & peccato planè purgato. Cuius rei meminit ipse in epist. 28. ad Theodosium, ubi hortatur illum ad pœnitentiam; & in oratione de obitu eius, ubi eius pœnitentiam laudat. Scribit etiam totam historiam Theodoretus lib. 5. cap. 17. & Sozomenus lib. 7. cap. 24. & Paulinus in vita B. Ambrosij.

HERONYMVS in commen. cap. 1. ad Titum, ex figura panis propositionis probat summam puritatem requiri in his, qui ad Eucharistiam accedunt. CHRYSOSTOMVS nihil sepius repetit, quam puros, & purgatos esse debere, qui ad Eucharistiam accedunt, idque multis & argumentis, & exemplis probat, homil. 30. in Genesim, homil. 83. in Mattheum, homil. 45. in Ioannem, homil. 24. in priorem ad Corinthios, homil. 3. in epistolâ ad Ephesios, in quo vltimo loco fusillimè vndiq;

Undique desumptis argumentis probat purissimam animam esse debere, quæ ad Sacramentum hoc accedat: *Cum tali*, inquit, *puritate accede semper, sine hac ne præsumas. Inquam. Regem vtiq; non audeas osculari, si quidem os tuum olet graviter, & Regem cælorum impudens oscularis anima tua vitia olente, &c.* AUGUSTINVS tract. 26. in Ioan. *Innocentiam*, inquit, *ad altare portate.*

Denique vide Leonem serm. 2. de Resurrectione, Cyrillum lib. 4. in Ioannem, cap. 17. Isichium lib. 7. in Leuiticum, cap. 16. Gregorium lib. 2. cap. 1. in lib. 1. Regum, & Bernardum in sermone de cæna Domini.

POSTREMO accedant etiam rationes. PRIMARATIO. Sacramentum Eucharistiæ diuersum est à Sacramento Baptismi, & à Sacramentis ceteris; ergo finem proximum, siue effectum proprium habere debet diuersum à fine, & effectum aliorum Sacramentorum. Sed alia Sacramenta habent pro fine, seu effectum remissionem peccatorum; igitur Eucharistia alium finem, seu effectum proprium habere debet, quàm remissionem peccatorum.

Et quidem apud Lutheranos illos, qui tria Sacramenta admittunt, Baptismum, Eucharistiam, & Absolutionem, argumentum nostrum euidenter concludit. Nam Baptismus habet pro fine proximo remissionem originalis peccati, & aliorum, quæ cum illo adiuncta inveniuntur, vnde regeneratio propriè vocatur, & ablutio. Absolutio habet pro fine proximo remissionem peccatorum commissorum post Baptismum: quare Eucharistia, si Sacramentum est, & ab illis duobus diuersum, alium finem debet habere, quàm remissionem peccatorum. Apud Calvinistas autem, & alios Lutheranos, qui non agnoscunt nisi duo Sacramenta, idem argumentum paulò aliter fieri potest. Nam ipsi loco Sacramenti Absolutionis Baptismum substituunt; dicunt enim Baptismum sufficere ad peccata delenda vsque ad finem vitæ: per memoriam enim Baptismi semel accepti, omnia peccata deleri putant. Quod si ita est, quorsum opus fuit Sacramentum Eucharistiæ institui ad peccata delenda?

SECUNDA ratio sumitur ex consuetudine Ecclesiæ antiquissima, Eucharistiam dandi Neophytis immediatè post Baptismum, vt patet tum ex Ambrosio, in libro de iis, qui initiatur mysteriis, & ex catechesibus mystagogicis Cyrilli Hierosoly-

rosolymitani; tum ex ipso usu Ecclesiæ, qui adhuc viget. Sic enim per Baptismum homines ita abluuntur ab omnibus peccatis, ut sancti, & immaculati dici possint, iuxta illud Apostoli in Corinth. 6. *Abluti estis, iustificati estis, sanctificati estis*, certè Eucharistia immediatè superueniens post Baptismum, non inuenit peccata, quæ tollat: nõ igitur est effectus eius primarius remittere peccata.

■ TERTIA ratio. Semper in Ecclesia consuetudo fuit accendi à Communionem Catechumenos, energumenos, & poenitentes, id est, eos, qui poenitentiam agunt, sed nondum aboluti, & reconciliati sunt. Id patet; tum ex Chrysostomo, hom. 60. & 61. ad populum; tum ex usu Ecclesiæ; tum ex antiquis Conciliis, ut Ancyrano can. 4. 5. 6. & 7. Nicæno I. can. 11. & 12. Elibertino in singulis ferè canonibus, & aliis multis; pleni enim sunt tomii Conciliorum, eiusmodi decreta. At si Eucharistia nihil est aliud nisi pharmacum ægrotorum, & solatium peccatorum (ut Calvinus dicit) & si eius effectus primarius est (ut Lutherus, & Kemnitius volunt) remittere peccata; quare Catechumeni, & poenitentes isto pharmaco fraudantur? quare non datur eis dum ægrotant, sed solùm, quando per Baptismum, vel reconciliationem sanati sunt?

Nec respondere possunt, Catechumenos, & poenitentes non esse idoneos ad Communionem, quòd careant fide, vel proposito mutandæ vitæ, vel etiam poenitentia, quæ sola aduersarij requirunt. Nam multi Catechumeni, & multi poenitentes ista omnia habent: & non admittuntur ad Communionem, nisi prius per Baptismum Catechumeni, & poenitentes per Absolutionem à peccatis soluantur. Effectus igitur Eucharistiæ non est tollere peccata mortalia, & vera preparatio ad Eucharistiam, est, à peccatis planè absolutum & purgatum esse.

■ QUARTA ratio sumitur ex doctrina, & consuetudine aduersariorum. Nam omnes fatentur ante Communionem requiri fidem; & aliqui eorum requirunt etiam poenitentiam, & aliqui quoque Absolutionem, ut supra ostendimus. At fides etiam sola iustificat, apud Lutheranos; & multò magis poenitentia cum fide; & maximè omnium, Absolutio cum fide & poenitentia, quia tunc annunciat remissio peccatorum ex verbo Dei, & fide apprehenditur. Quid igitur faciet Eucharistia? certè peccata inuenit sublata, & purgata.

Ad hoc

Ad hoc argumentum respondere conatur Kemnitius, sed quò magis se expedire nititur, eò se magis impedit, & inuoluit. Tres solutiones adhibet. PRIMÀ est in Examine, cap. 2. pag. 361. vbi dicit, remissionem peccatorum non esse in anima, sicut colorem in subiecto, ita vt hæreat immobiliter, & ideò opus esse perpetuo, & quotidiano exercitio fidei; immò nullum esse momentum, quo non oporteat per fidem apprehendere Christum, & remissionem peccatorum, si eam retinere volumus. Quare licet per fidem & pœnitentiam acquiratur remissio peccatorum, tamen per fidem in vsu Sacramenti acquiri etiam remissionem peccatorum.

Hæc solutio ineptissima est. Nam vel vult Kemnitius remissionem peccatorum, non durare nisi quamdiu actus fidei durat: vel vult aliquãtulum quidem permanere, & hærrere, sed non diu. Si dicat primum, vt reuera indicant eius verba, nihil vaquam dictum fuit absurdus. Nam tunc sequeretur, eos, qui desinunt actu credere, sine vlla sua culpa iterum recidere in omnia sua peccata; & qui dormiunt, semper esse peccatores; & qui moriuntur sine vsu rationis, quod plerisque contingit, non posse vllò modo saluari. Deinde esto ita sit, quid opus est Eucharistia? nõne facilius actu fidei repetito retinebitur remissio peccatorum? Si verò dicat hærrere aliquandiu, sed non longo tempore remissionem peccatorum, tunc argumentum nostrum manet in suo robore. Nam poterit contingere, vt post actum fidei, & acceptam per eum iustificationem, cõtinuò sumatur Eucharistia, permanente adhuc remissione peccatorum accepta; non igitur tunc Eucharistia peccata remittet.

SECUNDA solutio habetur ibidem; dicit enim Kemnitius in tentationibus sæpe angere mentem, ac dubitare, an sibi peccata remittantur: & quia promissio verbi Dei loquitur in genere, non in particulari isti, aut illi, ideò additur Sacramentum Eucharistiæ, quæ in particulari applicat promissionem, & eodem modo fidem iustificantem excitat.

Hæc solutio peior est, quàm superior. Nam IN PRIMIS si quid valeret, solum probaret Eucharistiam remittere peccata his, qui ex sola promissione verbi Dei non potuerunt fidem concipere: aliis autem qui fidem ex promissione verbi Dei concipiunt, nihil prodesse. DEINDE, si Eucharistia non requiritur, nisi ad applicandam in particulari promissionem, planè

planè superuacanea est. Nam applicatio illa fit ante Communionem per Absolutionem, quam Kemnitius dicit laudabiliter, seruari in sua Ecclesia: & præterea potest fieri facilius per memoriam Baptismi. **DENIQUE**, aut fidem habent homines ante Communionem, vel non habent. Si habent, ergo sunt iustificati à peccatis omnibus: si non habent, ergo indignè accedunt, quia sine præparatione necessaria accedunt. Quare quidquid dicatur, Eucharistia aut peccata non inuenit, quæ remittat, aut si inuenit, ea non tollit, sed auget, cum indignè sumatur.

TERTIA solutio habetur in *Examine*, cap. 7. pag. 499. dicit enim Eucharistiam dari in testificationem, & oblationem remissionis peccatorum, vt certiores efficiamur gratiam acceptæ.

Sed hæc solutio est testificatio victoriæ Catholicorum. Nam si Eucharistia solùm obsignat remissionem peccatorum iam acceptam; ergo non illam exhibet, sed præsupponit; ergo non licet cum peccati conscientia ad Sacramentum accedere.

CAPVT XIX.

Soluuntur obiectiones aduersariorum.

NUNC argumenta aduersariorum dissoluenda sunt. **AC PRIMVM** Lutherus illo argumento vtitur, quod Christus dixerit: *Non veni vocare iustos, sed peccatores*: & quod dum hic in terris viueret, sic tangendum omnibus exhibuerit, etiam peccatoribus.

RESPONDEO; Christus cum primùm ad se vocat, peccatores vocat: nulli enim sine ipso iusti esse possunt. At quos ad se vocauit, & per fidem, & pœnitentiam, ac Baptismum iustificauit, & regenerauit, ac filios suos, seu potius membra sua fecit, tum demùm illos cibo corporis sui alit. Itaque cum Dominus dicit se peccatores vocare, loquitur de prima vocatione ad fidem, & pœnitentiam; non de inuitatione ad Eucharistiam. Quod autem idem Dominus se tangi passus fuerit a peccatoribus, dum hic viueret, id faciebat, quia versabatur cum hominibus more humano, loquendo, audiendo, tractando, & ea conuersatio utilis peccatoribus esse poterat. At in Eucharistia Dominus non ita existit vt videatur, loqua-